

Remissvar avseende "Uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen" SOU 2011:52, A2011/2785/A

Sammanfattning

IAF ställer sig i huvudsak positiv till de i utredningen föreslagna schablonreglerna om vem som ska betraktas som företagare respektive arbetstagare vid tillämpning av reglerna i lagen (1998:238) om arbetslöshetsförsäkringen (ALF). IAF har dock vissa invändningar mot hur den s.k. referenstiden i schablonreglerna är konstruerad samt mot den lagtekniska utformningen av förslaget till ny lydelse av 34 § ALF. Vidare pekar IAF på vissa tillämpningssvårigheter som förslaget torde ge upphov till.

6 Utformningen av förslagen

Utredningen har slagit fast några principer om vem som ska betraktas som företagare respektive arbetstagare inom arbetslöshetsförsäkringen. Principerna kommer till uttryck i två schablonregler:

- En person som har uttalat en avsikt att vara företagare, genom innehav av en F-skattsedel eller genom att registrera sig som enskild näringsidkare eller som bolagsman i ett enkelt bolag i handelsregistret under en viss referenstid, ska alltid betraktas som företagare.
- En uppdragstagare som inte har uttalat någon avsikt att vara företagare och som bara har utfört uppdrag för högst två uppdragsgivare under en viss referenstid ska betraktas som arbetstagare.

Ovanstående principer är rimliga enligt IAF:s uppfattning och i linje med gällande rättspraxis. De föreslagna schablonreglerna bör kunna öka förutsebarheten hos uppdragstagarna om vilka regler på arbetslöshetsförsäkringens område som de kommer att omfattas av vid brist på uppdrag. Schablonreglerna bör också kunna bidra till att arbetslöshetskassornas handläggning av ärenden som rör uppdragstagare förenklas.

IAF är också positiv till förslaget att det i ALF regleras att en sökande som via ett faktureringsföretag eller liknande utför uppdrag, under i övrigt samma omständigheter som för en typisk företagare, ska bedömas som företagare.

En fråga som dock inte besvaras genom utredningens förslag är hur många uppdragsgivare en sökande får ha under ersättningsperioden utan att betraktas som företagare, när denne under referenstiden har utfört uppdrag för fler än två uppdragsgivare men ändå inte har bedömts som företagare enligt 34 § ALF.

Utredningsförslaget innebär att referenstiden ska bestämmas till att motsvara ramtiden enligt 15 a – 15 c §§ ALF. I betänkandet uttalas vidare att referenstiden ska beräknas utan hänsyn till bestämmelserna om överhoppningsbar tid i 16 – 17a §§ (s. 67). Författningsförslaget innehåller också en uttrycklig hänvisning till 15 a – 15 c §§ ALF. I 15 a § andra stycket anges emellertid att vid fastställande av den s.k. ramtiden är viss tid överhoppningsbar enligt vad som följer av 16 – 17 a §§. Det bör av tydlighetsskäl framgå direkt av lagtexten i 34 § att reglerna om överhoppningsbar tid i 16 – 17 a §§ inte ska tillämpas vid fastställandet av referenstid.

Att referenstiden och ramtiden inte alltid kommer att sammanfalla kan, såvitt IAF förstår, ge upphov till nya tillämpningssvårigheter, vilket illustreras med följande exempel:

En sökande har varit frilansjournalist under många år. Under de sista 13 månaderna har han dock varit helt sjukskriven. I samband med att han blev sjukskriven återkallade han sin F-skattsedel. Under sjukskrivningsperioden har hans tidigare uppdragsgivare anlitat andra frilansjournalister. Han står därför utan uppdrag och uppdragsgivare när han blir frisk den 1 juli 2012 och anmäler sig därför som arbetslös på Arbetsförmedlingen och ansöker om arbetslöshetsersättning.

Hans arbetslöshetskassa lägger då ut en ramtid enligt 15 a § och 16 a § 1. ALF, som omfattar perioden den 1 juni 2010 – den 31 maj 2011, och en referensperiod enligt den föreslagna 34 § ALF, som omfattar perioden den 1 juli 2011 – den 31 juli 2012. Ingen av de föreslagna schablonreglerna i 34 § ALF är tillämpliga i den sökandes fall, eftersom han inte har haft någon F-skattsedel eller har varit registrerad som företagare under referensperioden och inte heller har haft några uppdragsgivare under referensperioden.

Arbetslöshetskassan måste då ändå ta ställning till om den sökande ska bedömas ha varit företagare eller arbetstagare under ramtiden, eftersom det avgör enligt vilka regler som hans ersättning ska beräknas och om han fortsättningsvis ska ha rätt ta uppdrag som frilansjournalist, utan att förlora rätten till arbetslöshetsersättning.

Om den sökande i exemplet istället hade valt att behålla sin F-skattsedel under sjukskrivningsperioden kommer han däremot, såvitt IAF förstår, att bedömas som företagare enligt den föreslagna schablonregeln.

Detta medför i så fall en ordning där arbetslöshetskassorna kommer att tillämpa olika regelverk för att bedöma om en sökande är företagare eller arbetstagare,

beroende på om han eller hon har varit förhindrad att arbeta eller inte under de sista tolv månaderna före referenstidens utgångspunkt.

I utredningen föreslås vidare att referenstiden enligt 34 § ska bestämmas till ramtiden beräknad enligt 15 a – 15 c §§ ALF *och den närmast efterföljande månaden eller den kortare tiden intill arbetslöshetskassans beslut om arbetslöshetsersättning*. Enligt IAF:s mening ter det sig enklare och mera förutsägbart för enskilda att bestämma slutpunkten för referenstiden till den tidpunkt då den sökande anmäler sig hos Arbetsförmedlingen och gör anspråk på ersättning. Intresset av tydliga och förutsägbara regler bör i detta fall väga tyngre än de skäl som anförs i betänkandet för att föra in en ny och komplicerad beräkningsregel i arbetslöshetsförsäkringen.

I detta ärende har Anne-Marie Qvarfort beslutat. Ingrid Boström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen av detta ärende har också Lars Seger och Carina Karlsson deltagit.

Anne-Marie Qvarfort

Ingrid Boström